

Presenting a Model to Develop Professional Ethics of Physical Education Teachers

Batool Sheikhi Mobarakeh¹, Mehdi Salimi², Hamid Zahedi³

1. Department of Physical Education, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Isfahan, Iran.

E-mail: b.sheikhy5151@gmail.com,

2. Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan,

E-mail: m.salimi@spr.ui.ac.ir

3. Corresponding Author, Department of Physical Education, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Isfahan, Iran. E-mail: hamidzhd@yahoo.com

---

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

15 March 2020

Received in revised form:

10 May 2020

Accepted:

16 May 2020

Published online:

16 November 2022

Keywords:

*ethical backgrounds,
organizational development,
personal development,
physical education teachers
professional ethics*

ABSTRACT

Introduction: The aim of research was to present a paradigm model to develop the professional ethics of schools' physical education teachers.

Methods: This research was executed by qualitative method with systematic grounded theory (GT) approach. The population included the experienced professors in the field of study research who were selected by using the snowball sampling method. The tools and methods for collecting the data were personal semi-structured interviews; and the interviews continued till the theoretical saturation point (13 interviews). To analyze the data, the systematic approach with three main steps of open coding, axial coding and selective coding was applied.

Results: During the open coding process, in total, 506 conceptual codes were obtained without considering the overlaps. In the next step, 74 common concepts formed 16 categories on the basis of overlaps and similarities. At last, in the axial and selective coding stages, the paradigm model of professional ethics among the physical education teachers was explained and outlines focusing on the central category of personal and organizational development were drawn.

Conclusions: Investigating the situation, status and offering of professional ethics indicators in education system and its teachers can help the policy-makers, managers and planners to make the appropriate decisions for filling the gap between the current status and desired status of teachers' professional ethics. Within this path and in the present study, causative conditions, strategies, grounds, intervening conditions and the consequences were explained separately.

Cite this article: Sheikhi Mobarakeh, B., Salimi, M., & Zahedi, H. (2022). Presenting a Model to Develop the Professional Ethics of Physical Education Teachers. *Sport Management Journal*, 14(3),37-52.

[DOI:http://doi.org/10.22059/JSM.2020.299495.2437](https://doi.org/10.22059/JSM.2020.299495.2437)

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran, Faculty of Sport Sciences and Health.

Extended Abstract

Introduction

The aim of research was to present a paradigm model to develop the professional ethics of schools' physical education teachers. The goal of the education and training organization is to educate the future builders of the society, and according to the tools at its disposal, it tries to develop their talents and bring people to perfection. This organization is very important in any society, because it is responsible for providing future human resources; Undoubtedly, one of the most important elements are the teachers who play a great role in the efficiency and effectiveness of this system. One of the most influential teachers among students are physical education teachers who, if they have professional ethics, can play a very important role in the education and growth of students.

Methods

This research was executed by qualitative method with systematic grounded theory (GT) approach. The population included the experienced professors in the field of study research who were selected by using the snowball sampling method. The tools and methods for collecting the data was the personal semi-structured interview and the interviews continued till the theoretical saturation point (13 interviews). Acceptability criterion was used to determine the validity in research based on foundation data approach. In order to ensure the reliability of the tool, in addition to the auditing method, the internal agreement method (within the subject) was also used. To analyze the data, the systematic approach with three main steps of open coding, axial coding and selective coding was applied.

Results

During the process of open coding in the present study, a total of 506 conceptual codes were extracted without considering the overlaps (74 categories with the overlaps considered) and 16 concepts (subcategories) were formed. In the second stage and axial coding, the main categories (causal conditions, contextual conditions, intervening conditions, strategies and consequences) are considered as the axis, and then other concepts (subcategories) according to commonalities or homogeneity and meaning were given to them. In fact, in the last stage, the concepts calculated in the previous stage were connected to each other and the relationships between them were determined, which is the process of discovering the theory and the emergence of the theory.

Conclusions

As it shows from the concepts and categories in causal conditions, the codes of professional ethics of physical education teachers should be reflected in the personal characteristics of these people; which includes: individual characteristics, communication characteristics, student evaluation method, and scientific and skill characteristics. Strategies are purposeful actions that provide solutions for the implementation of the desired central phenomenon and lead to the creation of consequences and results. Based on the

research model, personal and organizational development of professional ethics of physical education teachers will be done through the implementation of strategies. Background factors in the present research include an ethical platform for the implementation and implementation of strategies, and until this ethical atmosphere prevails in the prevailing educational environment, no strategy will be responsive. Intervening conditions are broad conditions that act as facilitators or limiters of strategies; These conditions facilitate and accelerate the implementation of strategies or delay them as an obstacle. The three categories of social factors, economic factors and factors related to policies are the categories that create the conditions of intervention. In the paradigm model of the current research, the strategies calculated in the shadow of the background and interventionist conditions will lead to the creation of individual, educational and social consequences; and all the activities and actions before this led to the orientation and operationalization of these three categories. Ethical standards can have a direct effect on teachers' performance by creating expectations and directing educational activities, and indirectly affect the actions of other institutions and cultural associations, which are somehow involved in education.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: No financial resources were used in this research.

Authors' contribution: All authors have jointly participated in the research.

Conflict of interest: This research has no conflict of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all those who helped us in this research.

ارائه مدل توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی

بتول شیخی مبارکه^۱، مهدی سلیمی^۲، حمید زاهدی^۳

۱. گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، نجف‌آباد، اصفهان، ایران. رایانامه: b.sheikhy5151@gmail.com

۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: m.salimi@spr.ui.ac.ir

۳. نویسنده مسؤل، گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، نجف‌آباد، اصفهان، ایران. رایانامه: hamidzhd@yahoo.com

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>مقدمه: هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی بود. این پژوهش با استفاده از روش کیفی و رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد به انجام رسید.</p> <p>روش پژوهش: جامعه آماری شامل استادان صاحب‌نظر و مجرب در حوزه پژوهش بود که به‌منظور نمونه‌گیری نیز از روش گلوله‌برفی بهره گرفته شد. ابزار و روش گردآوری داده، مصاحبه از نوع نیمه‌ساختاریافته فردی بود، و اجرای مصاحبه‌ها تا اشباع نظری (۱۳ مصاحبه) ادامه یافت. به‌منظور تحلیل داده‌ها از رویکرد نظام‌مند شامل سه گام اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بهره گرفته شد.</p> <p>یافته‌ها: طی فرایند کدگذاری باز، در مجموع ۵۰۶ کد مفهومی بدون در نظر گرفتن همپوشانی‌ها احصا شد و در گام بعد، ۷۴ مفهوم مشترک براساس همپوشانی‌ها و تشابهات، ۱۶ مقوله را شکل دادند. در نهایت در مرحله کدگذاری محوری و انتخابی، مدل پارادایمی توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی با محوریت مقوله مرکزی توسعه فردی و سازمانی ترسیم شد.</p> <p>نتیجه‌گیری: بررسی وضعیت، جایگاه و ارائه شاخص‌های اخلاق حرفه‌ای در نظام آموزش و پرورش و معلمان زیرمجموعه آن، می‌تواند به سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان به‌منظور اتخاذ تصمیمات مناسب برای کاهش شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای دبیران یاری رساند که در این مسیر شرایط علی، راهبردها، بسترها، شرایط مداخله‌گر و همچنین پیامدهای حاصل به تفکیک تبیین شده‌اند.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۲۴</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۳۹۹/۲/۲۱</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۲/۲۷</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۸/۲۵</p> <p>کلیدواژه‌ها: اخلاق حرفه‌ای، بسترهای اخلاقی، توسعه سازمانی، توسعه فردی، دبیران تربیت بدنی</p>

استناد: شیخی مبارکه، بتول؛ سلیمی، مهدی؛ و زاهدی، حمید (۱۴۰۱). ارائه مدل توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی. نشریه مدیریت ورزشی، (۳) ۱۴، ۵۲-۳۷.

[DOI:http://doi.org/10.22059/JSM.2020.299495.2437](https://doi.org/10.22059/JSM.2020.299495.2437)

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی.

مقدمه

هدف سازمان آموزش و پرورش تعلیم و تربیت آینده‌سازان جامعه است و با توجه به ابزاری که در اختیار دارد، سعی می‌کند دگرگونی‌های مطلوبی را در افراد ایجاد کرده و استعدادهای آنها را شکوفا سازد و انسان را به سر حد کمال برساند (امینی، ۱۳۹۵). تعلیم و تربیت دو بال ترقی و پیشرفت هستند و بدون نظام شایسته آموزشی و تربیتی نمی‌توان به جایگاهی از رشد و شکوفایی رسید (شیخی و همکاران، ۱۳۹۸). بر همین اساس امروزه آموزش و پرورش سهم چشمگیری از بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهد، که با توجه به اهمیت و نقش تعلیم و تربیت، به‌خصوص در ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، ضروری است در جهت بهبود کیفیت آموزش و پرورش، فعالیت‌های اساسی صورت گیرد تا از هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی جلوگیری شود (حسین‌زاده، ۱۳۸۶). نظام آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است، چراکه تأمین نیروی انسانی آینده را بر عهده دارد؛ که بی‌شک از مهم‌ترین عناصر آن معلمان هستند که نقش والایی در کارایی و اثربخشی این نظام دارند (برقانی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۷). آموزش اساسی و زیربنایی نیازمند معلمی است که راز و رمز تعلیم و تربیت را بداند و خودش الگوی تربیتی برای متعلمان باشد و خود را به صفاتی ارزشمند بیاراید تا بتواند بر دانش‌آموزان اثر مثبت بگذارد و نتایج مطلوبی به‌دست آورد (شیخی و همکاران، ۱۳۹۸).

از طرفی به‌دلیل پیوند بین ورزش و جامعه و نقش آن در رشد فردی و اجتماعی، ورزش هر جامعه را منعکس‌کننده خوبی‌ها و بدی‌های آن جامعه می‌دانند، با این تفاوت که ورزش آینده‌ای است که در ضمن تأثیرگذاری می‌تواند از ارزش‌های جامعه نیز تأثیر پذیرد (بکسیل، ۲۰۰۳). از این‌رو تربیت بدنی در مدارس فرصت خوبی برای شرکت در فعالیت بدنی و رشد رفتارهای سالم برای فرزندان جامعه فراهم می‌کند. تربیت بدنی علاوه بر تأثیر بر روی سلامت و تندرستی، و ایجاد آمادگی‌های بیشتر جسمانی در دانش‌آموزان، در پرورش شخصیت، قابلیت‌های انسانی و تعادل روانی سهم بسزایی دارد. تأثیرپذیری افراد از تربیت بدنی در نظام آموزشی، از دبستان شروع و با گذراندن دوره‌های راهنمایی و متوسطه در دانشگاه به تکامل می‌رسد (سلیمی، ۱۳۹۵). در کشورهایی که آموزش و پرورش آنها، در تحقق اهداف درس تربیت بدنی موفق بوده‌اند، ورزش در میان افراد جامعه نهادینه می‌شود و جوانان و بزرگسالان برای ورزش از منابع شخصی هزینه می‌کنند (خداپرست، سلیمی و محمدی، ۱۴۰۱). در حال حاضر به‌طور تقریبی ۱۰۴ هزار مدرسه در سراسر کشور وجود دارد که وجود حداقل یک دبیر تمام‌وقت متخصص تربیت بدنی در هر مدرسه ضروری به نظر می‌رسد؛ اما براساس برآوردهای صورت‌گرفته تنها حدود ۲۶ هزار معلم تربیت بدنی در سطح مدارس کشور مشغول به کارند. با وجود این و با توجه به همین داشته‌های اندک، اجرای درس تربیت بدنی سالانه بودجه هنگفتی بر نظام آموزشی کشور تحمیل می‌کند. اهداف مهم این درس در سه زمینه خلاصه می‌شود: ایجاد گرایش و بینش مطلوب نسبت به ورزش و نقش آن در تأمین سلامت فردی و اجتماعی، تأمین آمادگی جسمانی مطلوب برای دانش‌آموزان، و ایجاد عادات صحیح ورزشی و بهره‌وری از شیوه مناسب زندگی در عصر فناوری (کارگرفرد، ۱۳۸۵). به‌نظر می‌رسد برای دستیابی به اهداف درس تربیت بدنی، یکی از اثربخش‌ترین ارکان، کارایی معلمان باشد که این درس را برای دانش‌آموزان تدریس می‌کنند، و این موضوع تحقق نمی‌یابد مگر اینکه معلمان آن مسلح به مهارت‌های گوناگونی از جمله مهارت‌های ارتباطی، تعاملات سازنده و از همه مهم‌تر اخلاق کاری و حرفه‌ای باشند. معلمان تربیت بدنی به‌عنوان قشر قابل توجهی از جامعه فرهنگی کشور علاوه بر ایفای نقش مؤثر در رشد و شکوفایی دانش‌آموزان از نقش الگویی ویژه‌ای نیز برخوردارند و بسیاری از کودکان و نوجوانان فلسفه زندگی را از آنان یاد می‌گیرند؛ بی‌شک این امر میسر نخواهد شد، مگر با راهبری این معلمان در مسیر اخلاق کاری و حرفه‌ای.

توجه به اخلاق امروزه به یکی از موضوعات پذیرفته تبدیل شده در سازمان‌ها و جوامع و یکی از موضوعات جالب و قابل توجه برای محققان است که تحت عناوین مختلفی مانند اخلاق کار، اخلاق حرفه‌ای، و اخلاق تجاری به آن پرداخته می‌شود (قلاوندی، ۱۳۹۵). علم اخلاق از قرن‌ها قبل از میلاد مسیح در مشاغل و حرف گوناگون وارد شده است. علم اخلاق به دو حوزه نظری و کاربردی تقسیم می‌شود که اخلاق حرفه‌ای مهم‌ترین جزء اخلاق کاربردی است که به مباحث اخلاقی در حرفه می‌پردازد (خیاط مقدم و

طباطبایی نسب، ۱۳۹۵). اخلاق حرفه‌ای در واقع به رفتارهایی اطلاق می‌شود که مطابق با سه الگوی منفعت‌گرایی، حقوق و عدالت باشند (گیوریان، ۱۳۹۰). اولین قانون تدوین شده در زمینه اخلاق حرفه‌ای به سوگندنامه پزشکی بقراط در یونان باستان بازمی‌گردد که در آن وظایف و مسئولیت‌های اخلاقی پزشکان مشخص شده بود (حسینیان، ۱۳۸۴)؛ از این رو اولین وظیفه اخلاق حرفه‌ای، رشد و توسعه قوانینی بر پایه اخلاق در شغل موردنظر است. در بیشتر موارد علم اخلاق به استانداردهای تعیین سطح مناسب و مطلوبیت اشاره دارد (کومر، ۲۰۱۴). با وجود چنین پیشینه و پشتوانه‌ای که اخلاق در آن محور آموزش و عمل، اشتغال افراد و اجتماع و نقطه جوشان نیروی پویای جامعه اسلامی و ایرانی بوده است، جامعه کنونی ما از نقصان دغدغه‌های اخلاقی در کسب‌وکار یا اخلاق حرفه‌ای رنج می‌برد (فرمهبینی فراهانی و بهنام جم، ۱۳۹۱). اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از ویژگی‌های رفتاری است که به رعایت حقوق مشترک همکاران و مشتریان منجر می‌شود و در موضوعاتی چون خیرخواهی، رعایت حدود قانونی، عدم سوء استفاده از حرفه و قابلیت اعتماد تجلی پیدا می‌کند (میرکمالی و حاج خزیمه، ۱۳۹۷). در این بین، مراکز آموزشی با توجه به اینکه تربیت‌یافتگان آنها خود متولی آموزش نسل‌های بعدی می‌شوند، از نقش ویژه‌ای در جوامع مختلف برخوردارند، از این رو این جایگاه موجب می‌شود که مقوله اخلاق حرفه‌ای به خصوص در معانی اخلاق سازمان و اخلاق کار در این سازمان‌ها مورد توجه اندیشمندان و صاحب‌نظران عرصه‌های دینی، فرهنگی و اخلاقی جوامع مختلف قرار گیرد. امروزه تمرکز پژوهش‌ها در مدارس بیشتر بر فریبکاری، گستاخی و سایر متغیرها در این حوزه است، در حالی که اخلاق به‌عنوان یک اصل اساسی در زندگی کاری در این میان مغفول مانده است، اخلاقی که به‌واسطه رشد آن بسیاری از معضلات موجود در محیط‌های آموزشی از بین می‌روند (ریبلد و هالکس، ۲۰۱۸). موضوع اخلاق حرفه‌ای در تعلیم و تربیت بسیار مهم است؛ تدریس یک فعالیت حرفه‌ای است که به‌شدت درگیر بحث‌ها و ملاحظه‌های اخلاقی است و بدیهی است که مقتضیات این اخلاق، متفاوت از ویژگی‌های اخلاقی در سایر حرفه‌هاست؛ چراکه با توجه به ماهیت مشاغل متفاوت، عمل اخلاقی در هر حرفه با توجه به ماهیت آن حرفه تعریف می‌شود (قائدی، امیری و دیباوجی، ۱۳۹۲). نظام آموزشی برای اینکه از محیط سازمانی سالم برخوردار شود، محتاج ترویج مستمر و اثربخش اخلاق در همه ارکان سازمان به‌ویژه معلمان است (میرکمالی و حاج خزیمه، ۱۳۹۷). مکسول و شویمیر^۳ (۲۰۱۶) بیان می‌دارند که اخلاق جزئی جدایی‌ناپذیر از حرفه معلمی است؛ و بر این اساس، سلیمی (۱۳۹۵) نیز در نتایج پژوهش خود بیان می‌دارد که ضروری است افرادی که در تعلیم و آموزش افراد جامعه نقش دارند، در مرحله اول وظایف اخلاقی مرتبط با حرفه خود را بشناسند تا مسئولیت‌های شغلی خود را بدون نیاز به هرگونه ناظر خارجی به‌خوبی انجام دهند؛ و در مرحله بعد متوجه باشند که در جایگاه شغلی خود وظیفه تربیت اخلاقی افراد را هم به عهده دارند، از این رو برای انجام این وظیفه ابتدا خود باید ملتزم به اخلاق عملی باشند. اثربخشی فرایند آموزش در مدارس به‌عنوان یک حوزه حرفه‌ای به مجموعه‌ای از عوامل فردی، حرفه‌ای و سازمانی بستگی دارد؛ در این میان برخورداری معلمان از قابلیت‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و الزام آنان به رعایت مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای حرفه‌ای، در فرایند تدریس نقش تعیین‌کننده است و در افزایش اثربخشی فعالیت‌های آموزشی نقش وافی دارد (مشایخ، کریمی و شه طالبی، ۲۰۱۹). مالون^۴ (۲۰۲۰) نیز معتقد است که اخلاق حرفه‌ای کارایی و اثربخشی معلمان را افزایش می‌دهد.

حرفه معلمی، براساس ماهیت آن و با توجه به اینکه با کودکان و نوجوانان سروکار دارد، در زمره حرفه‌های حساس به اخلاق به‌شمار می‌رود. انتظار دانش‌آموزان، والدین، جامعه و همکاران از معلمان و نیز تعهدهایی که معلمان در مورد حرفه خود دارند وضعیت اخلاق حرفه‌ای آنان را پیچیده‌تر از بسیاری مشاغل دیگر ساخته است (قائدی، امیری و دیباوجی، ۱۳۹۲). براساس مبانی اخلاق حرفه‌ای معلمی، یک معلم در دو بعد باید خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی بداند. اول، به‌سبب جایگاه تأثیرگذاری که بر رفتار و افکار دانش‌آموزان دارد، باید خود را آراسته به فضایل اخلاقی کند و بداند مؤثرترین روش در انتقال ارزش‌های اخلاقی مثبت، آشکار شدن آنها در رفتار واقعی خود است؛ دوم، به‌سبب وظیفه‌ای که در قبال برآوردن نیازهای آموزشی دانش‌آموزان دارد، باید با رعایت حداکثری اصول اخلاقی در انجام

1. Kumar

2. Reybold, Halx

3. Maxwell, Schwimmer

4. Malone

وظایف حرفه‌ای، مسئولیت‌های آموزشی خود را به بهترین نحو به انجام رساند (رحیمی و آقابابایی، ۱۳۹۲). ایبورا، جستوس و چیدیری^۱ (۲۰۱۹) بیان می‌دارند که اخلاق حرفه‌ای در معلمی در دو بخش اخلاق در تدریس و اخلاق در پژوهش قابل تفکیک است، که به نظر می‌رسد در معلمان پایه اخلاق در تدریس نقش بسیار پررنگ‌تری داشته باشد. اخلاق در تدریس، شامل در نظر گرفتن موضوع‌های مربوط به تنبیه و مدیریت رفتار، فرایندهای مربوط به نظم، آزادی اخلاقی، حقوقی و مسئولیت‌ها، استقلال فرکی و قابلیت اعتماد است (قنبرپور و همکاران، ۱۳۹۸). ایمانی‌پور (۱۳۹۰) نیز توانمندسازی دانش‌آموزان، ارتباط بی‌طرفانه با دانش‌آموزان، رازداری، احترام به همکاران، احترام به مدرسه، تسلط به محتوا، ارزشیابی معتبر دانش‌آموزان و تسلط به اصول آموزش را از جمله شاخص‌های مهم اخلاق حرفه‌ای آموزشی در معلمان معرفی می‌کند. با این حال، نظر به اهمیت نقش اخلاق حرفه‌ای در معلمان و مدرسان (مدارس و دانشگاه) تحقیقات زیادی در این زمینه به انجام رسیده است که از جمله آنها می‌توان به تحقیقات قنبرپور و همکاران (۱۳۹۸) با هدف ارائه الگوی اخلاق حرفه‌ای معلمان؛ مشایخ، کریمی و شاه طالبی (۲۰۱۹) با هدف آسیب‌شناسی اخلاق حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها؛ گرزین متاعی و همکاران (۲۰۱۷) با هدف ارائه مدل اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران؛ و مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲) با هدف ارائه الگوی سیستمی برای اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی اشاره کرد. تروی^۲ (۲۰۱۸) بیان می‌دارد که تلاش برای حرفه‌ای‌سازی تدریس در مدارس به‌واسطه یک سرمایه‌گذاری جدی و همه‌جانبه در راستای تولید دانش از طریق پژوهش و گفت‌وگو امکان‌پذیر است، که در این زمینه کشف کدهای اخلاقی معلمان از وظایف اصلی محققان در این حوزه است.

فلسفه تربیت بدنی ارتباط بین تربیت بدنی و تعلیم و تربیت را بیان می‌کند؛ هرچه تعلیم و تربیت به‌طور قوی‌تر عمل کند، وضعیت ورزش و تربیت بدنی آن جامعه نیز قوی‌تر و بهتر است (مظفری و پورسلطانی زرنندی، ۱۳۸۶). دستیابی به اهداف تعلیم و تربیت عمومی از طریق فعالیت‌های جسمانی و حفظ بهداشت و تندرستی دانش‌آموزان، وظیفه دشواری است که به عهده دبیران تربیت بدنی قرار دارد. بدیهی است که معلمان تربیت بدنی برای نیل به این اهداف، خود نیز باید دارای سطح مطلوب و مناسبی از اخلاق باشند. بر همگان آشکار است که معلمان تربیت بدنی نقش محوری در نظام تربیتی بازی می‌کنند؛ نقش آنها تنها انتقال دانش و اطلاعات ورزشی به فراگیران نیست، بلکه آنان در ایفای نقش خود باید این اطمینان را به‌وجود آورند که همه دانش‌آموزان به پتانسیل کامل خود برسند. همچنین مدل رفتاری آنان آگاهانه یا غیرآگاهانه می‌تواند مورد تقلید دانش‌آموزان قرار گیرد و یا بر تصمیمات آنان تأثیر بگذارد. اخلاق همان‌گونه که جزئی تفکیک‌ناپذیر از تدریس و حرفه معلمی است، بخشی مهم از بدنه ورزش و تربیت بدنی نیز است؛ از این‌رو معلمان و دبیران ورزش نیز از این قاعده مستثنا نیستند، با این حال مقوله اخلاق حرفه‌ای در این قشر از معلمان با توجه به نقش اساسی آنها به‌عنوان یکی از پایه‌های رشد و توسعه روحی، فکری و جسمانی دانش‌آموزان، ویژه‌تر به نظر می‌رسد. با این حال به نظر می‌رسد. با وجود اهمیت درس تربیت بدنی در مدارس، هنوز پژوهش زیادی با محوریت اخلاق حرفه‌ای در این حوزه به انجام نرسیده باشد و در این زمینه خلأ مطالعاتی وجود دارد. از طرفی با توجه به جایگاه والای ورزش در نظام آموزشی کشور، همچنین توجه به پایه‌ریزی استعدادهای ورزشی کشور از مدارس، انتظار می‌رود که مبحث اخلاق حرفه‌ای در ورزش به‌ویژه در رابطه با معلمان و دبیران تربیت بدنی که الگوهای دانش‌آموزان هستند، بسیار مورد تأکید باشد. ارائه شاخص‌های اخلاق حرفه‌ای و زمینه‌های توسعه آن در معلمان تربیت بدنی، می‌تواند به سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان در اتخاذ تصمیمات مناسب برای کاهش شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای آنان یاری رساند. از این‌رو هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل پارادایمی توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی مدارس کشور است.

1. Obiora, Justus, Chidiebere

2. Troy

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با استفاده از روش کیفی با رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد^۱ به انجام رسید؛ همچنین پارادایم غالب بر پژوهش، پارادایم تفسیری است. با توجه به اینکه پژوهش حاضر به دنبال شکل‌گیری یک الگو براساس داده‌های ساختارمند از جزء به کل است، از رویکرد کوربین و استراوس^۲ در نظریه داده‌بنیاد بهره می‌گیرد. روش داده‌بنیاد غالباً با سه رویکرد نظام‌مند، نوحاسته و سازاگرا اجرایی می‌گردد که مبتنی بر سه گام اصلی کدگذاری باز^۳، محوری^۴ و انتخابی^۵ است (دیواندری، کرمانشاه و اخلاصی، ۲۰۱۳).

جامعه آماری پژوهش شامل استادان صاحب‌نظر و مجرب در حوزه پژوهش (افرادی که دارای تخصص قابل توجه در حوزه اخلاق حرفه‌ای بودند و اشراف کامل بر حوزه عملکردی معلمان در آموزش و پرورش داشتند) است؛ که به منظور نمونه‌گیری نیز از روش گلوله‌برفی^۶ (ارجاع زنجیره‌ای) بهره گرفته شد. ابزار و روش گردآوری داده در این پژوهش مصاحبه از نوع نیمه‌ساخت یافته بود. مصاحبه‌ها تا اشباع نظری پیش رفتند؛ بدین صورت که از مصاحبه یازدهم به بعد در مصاحبه‌ها تکرارها به وضوح مشاهده شدند، و از مصاحبه دوازدهم، اطلاعات دریافتی کاملاً با اطلاعات قبلی همپوشانی داشت؛ با این حال برای اطمینان از نقطه اشباع نظری، مراحل اجرای مصاحبه‌ها تا نمونه سیزدهم ادامه یافت.

برای تعیین روایی در پژوهش‌های مبتنی بر رویکرد داده‌بنیاد، از معیار مقبولیت^۷ استفاده می‌شود. کوربین و استراوس (۲۰۰۸) ده شاخص را برای معیار مقبولیت پژوهش‌های کیفی معرفی کردند که از آن جمله می‌توان به حساسیت پژوهشگر، انسجام روش‌شناسی، متناسب بودن نمونه، تکرار شدن یک یافته، و استفاده از بازخورد مطلعین اشاره کرد (مقدم و همکاران، ۱۳۹۵). بنابراین نتایج نهایی حاصل از پژوهش و همچنین فرایند دستیابی به الگو در اختیار چهار نفر از صاحب‌نظران حوزه پژوهش قرار گرفت؛ که بررسی و تحلیل این افراد بر یافته‌های پژوهش صحت گذاشت.

یکی از روش‌های معتبر ارزیابی پایایی در پژوهش‌های کیفی، روش حسابرسی فرایند^۸ است. بنابراین در پژوهش حاضر، فرایند اجرای تصمیمات و همچنین تمامی داده‌های خام، تحلیل‌شده، کدها، مقوله‌ها، فرایند مطالعه، اهداف اولیه و سؤال‌ها در اختیار دو تن از صاحب‌نظران قرار گرفت و با حسابرسی دقیق، تمامی گام‌های پی‌موده شده تأیید شد. برای اطمینان از پایایی ابزار علاوه بر روش حسابرسی از روش توافق درونی (درون موضوعی) نیز بهره برده شد. بدین منظور ضمن ارائه آموزش‌های لازم به منظور کدگذاری مصاحبه‌ها از دو تن از صاحب‌نظران درخواست شد تا به‌عنوان کدگذار، به کدگذاری سه مصاحبه که به صورت تصادفی گزینش شدند، اقدام کنند. میزان کدهای مورد توافق در هر مصاحبه و میزان توافق درون موضوعی (پایایی)، در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. پایایی ابزار پژوهش با استفاده از روش توافق درون موضوعی

ردیف	عنوان مصاحبه	کل کدها	توافقات	پایایی بازآزمون
۱	دوم	۴۶	۳۹	۰/۸۵
۲	هشتم	۵۳	۴۵	۰/۸۵
۳	یازدهم	۵۰	۴۰	۰/۸۰
	کل	۱۹۹	۱۴۹	۱۲۴

1. Grounded Theory

2. Corbin & Strauss

3. Open Coding

4. Axial Coding

5. Selective Coding

6. Snowball Sampling

7. Acceptability

8. Audit process

بنابر توافق موجود، میزان توافق درونی بالای ۶۰ درصد بیانگر پایایی مناسب ابزار خواهد بود (استراوس و کوربین، ۲۰۱۱)، بنابراین نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که مصاحبه‌های انجام‌گرفته از پایایی قابل قبولی برخوردار بودند.

یافته‌های پژوهش

اولین گام در روش نظام‌مند کدگذاری باز است. در این مرحله، داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به‌دقت بررسی و کدها، مفاهیم (مقوله‌های فرعی)، و مقوله‌های اصلی تعیین شدند. بر این اساس پس از انجام هر مصاحبه کدهای احصاشده در هر مصاحبه با یکدیگر مقایسه شدند تا شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان مشخص شود. از این رو کدها براساس تشابه در یک طبقه قرار گرفتند و یک مفهوم (مقوله فرعی) را تشکیل دادند. به‌طور مثال با بررسی کدهای «انگیزه لازم جهت تدریس درس تربیت بدنی»، «تواضع، فروتنی و پرهیز از تکبر و خودبرتربینی»، «مسئولیت‌پذیری در آموزش صحیح مهارت‌های ورزشی»، مشخص شد که اشاره به یک مفهوم مشترک دارند؛ بنابراین کدهای مذکور به همراه سایر کدهای مشابه یک مفهوم به نام «ویژگی‌های فردی (شخصیتی)» را تشکیل دادند. طی فرایند کدگذاری باز در پژوهش حاضر، در مجموع ۵۰۶ کد مفهومی بدون در نظر گرفتن همپوشانی‌ها (۷۴ مقوله با در نظر گرفتن همپوشانی‌ها) استخراج شدند و ۱۶ مفهوم (مقوله فرعی) را تشکیل دادند. در مرحله دوم و کدگذاری محوری، مقوله‌های اصلی (شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها، شرایط بستر، و پیامدها) به‌عنوان محور در نظر گرفته شده و سپس سایر مفاهیم (مقوله‌های فرعی) با توجه به اشتراکات و یا همگنی و هم‌معنایی (استراوس و کوربین، ۲۰۱۱) به آنها ارتباط داده شدند. جدول ۲ بیانگر مقوله‌ها، مفاهیم، و کدهای مستخرج از مرحله کدگذاری باز و محوری هستند.

جدول ۲. کدگذاری باز؛ مفهوم‌سازی کدهای اولیه و مقوله‌بندی مفاهیم

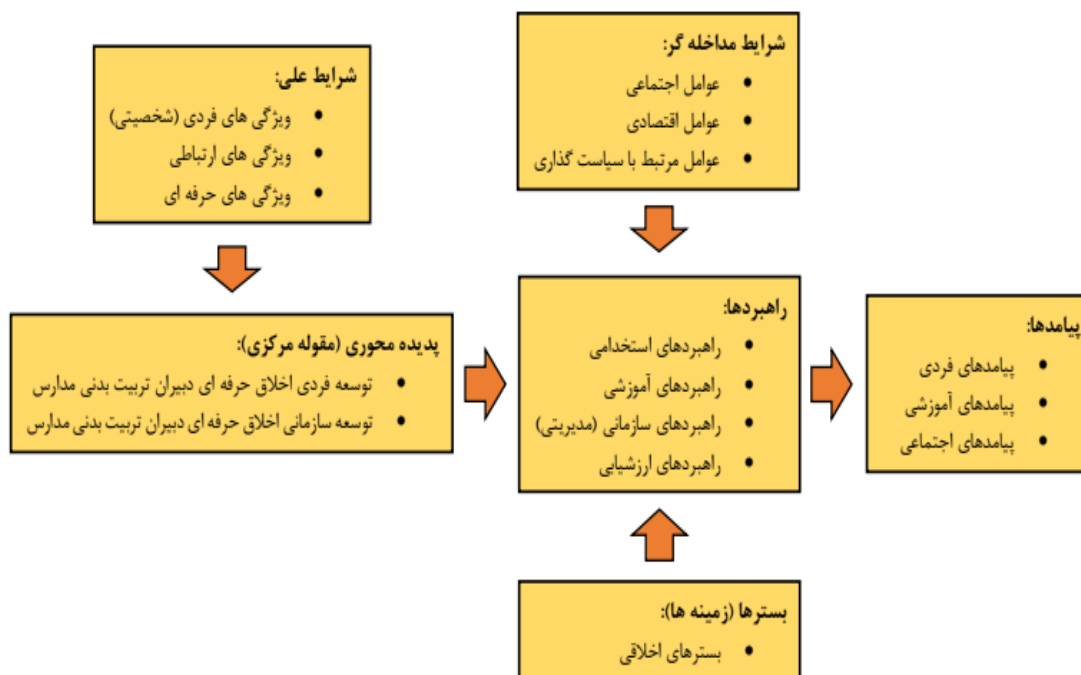
مقوله فرعی (مفاهیم)	کدهای اولیه
ویژگی‌های فردی (شخصیتی)	سعه صدر و خوش‌خلقی در آموزش و ارتباط با دانش‌آموزان
	روحیه بردباری در شرایط نامساعد و ناهنجاری‌های دانش‌آموزان
	انگیزه لازم جهت تدریس درس تربیت بدنی
	تواضع، فروتنی و پرهیز از تکبر و خودبرتربینی
	مسئولیت‌پذیری در آموزش صحیح مهارت‌های ورزشی
	علاقه و انگیزه درونی به شغل دبیری تربیت بدنی
	وجود نگرش متعهدانه به آموزش کامل سرفصل درس
	وجود ارزش‌ها و باورهای شخصی در بهره‌گیری از شغل دبیری تربیت بدنی در جهت خدمت‌رسانی به جامعه
	پابندی به ارزش‌های اجتماعی و بازمبانی در ارزش‌های فردی متعارض
	نبود تعارض کار - خانواده
ویژگی‌های ارتباطی	نبود نگاه مادی به شغل معلمی
	توجه به رشد تهذیب نفس و تعالی شخصیت در خود و دانش‌آموزان
	جلوگیری از دل‌زدگی دانش‌آموزان نسبت به ورزش و فعالیت‌های بدنی و سعی در علاقه‌مند کردن آنها
	امکان ایجاد ارتباط دانش‌آموزان با معلم در فضای خارج از کلاس
	حفظ اسرار دانش‌آموزان
	رعایت آداب، ادب و نزاکت، و پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست در برخورد با دانش‌آموزان
	دارا بودن دانش و مهارت روان‌شناسی لازم در برخورد با دانش‌آموزان
	جلب اعتماد و احترام دانش‌آموزان
	پرهیز از تنبیه و نکوهش دانش‌آموزان به جهت عدم توانایی اجرای مهارت‌های ورزشی
	ایجاد ارتباط و درک متقابل با والدین دانش‌آموزان

توجه به نظرات، پیشنهادهای و درخواست‌های منطقی و معقول دانش‌آموزان	
بهره‌گیری از ارزشیابی نسبی در مورد عملکرد مهارت‌های دانش‌آموزان	
عدالت در برخورد، ارزشیابی و نمره دهی به دانش‌آموزان	
مطالعه پیوسته کتاب، مقالات و سایر منابع علمی ورزشی	
آشنایی به اصول آموزشی و اشراف کامل تئوری و عملی مهارت‌ها	
دارا بودن طرح درس و پایبندی به آن در طول سال تحصیلی	
بهره‌گیری از تمرینات و آزمون‌های مهارتی استاندارد و مناسب با سن و شرایط جسمانی دانش‌آموزان	ویژگی‌های حرفه‌ای
انگیزه و مهارت لازم در مشارکت عملی و آموزش مهارت‌ها	
آگاهی و درک لازم از وضعیت جسمانی دانش‌آموزان و عدم توانایی احتمالی آنها در انجام برخی مهارت‌ها و فعالیت‌ها	
به‌روز بودن علمی معلم در حوزه ورزش	
دارا بودن دانش و مهارت تدریس	
ایجاد نگرش اجتماعی بهینه نسبت به ورزش و فعالیت بدنی	
ارتقای منزلت معلم در جامعه	عوامل اجتماعی
توجه رسانه‌ها به توسعه مبحث اخلاق در سیستم آموزشی	
کنترل مؤثر و جهت‌دهی بهینه فرایندهای جهانی مانند شبکه‌های مجازی	
توسعه فردی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی مدارس	توسعه فردی و سازمانی
توسعه سازمانی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی مدارس	
ایجاد بستر اقتصادی مناسب در جامعه	عوامل اقتصادی
دریافت عادلانه حقوق و مزایا متناسب با فعالیت و صرف زمان و انرژی به نسبت سایر مشاغل	
تسلط نظام شایسته‌سالاری بر محیط آموزش و پرورش	
اعتماد دبیران به سیاستگذاران حوزه آموزش	
آشنایی سیاستگذاران با وظایف دبیران تربیت بدنی	عوامل مرتبط با سیاستگذاری‌ها
توجه به قوانین حمایتی از دبیران تربیت بدنی	
تطابق سیاست‌های اجرایی با اصول و ارزش‌های اخلاقی	
نبود خلأهای قانونی جهت سوء استفاده‌های اخلاقی	
مشارکت نمایندگان دبیران تربیت بدنی در سیاستگذاری‌های آموزشی	
کیفی سازی سنجش عملکرد دبیران تربیت بدنی	
استفاده از شیوه‌های مناسب ارزشیابی با محوریت اخلاق	ارزشیابی
عدم به‌کارگیری عوامل غیرواقع در ارزشیابی دبیران تربیت بدنی	
آموزش اصول اخلاق حرفه‌ای در دوره‌های پیوسته براساس نیازسنجی‌های دقیق	راهنمادهای آموزشی
آموزش مفهوم‌شناسی اخلاق و رفع ابهامات در حوزه درک مفاهیم و کدهای اخلاق حرفه‌ای معلمی	
استخدام و به‌کارگیری دبیران تربیت بدنی شایسته و صالح به لحاظ علمی و سلامت اخلاقی	
دخالت ندادن سلايق شخصی و قضاوت‌های سطحی در استخدام دبیران تربیت بدنی	راهنمادهای استخدامی
توجه به انگیزه‌های درونی افراد به‌منظور استخدام در شغل دبیری تربیت بدنی	
بهره‌گیری از افراد متخصص و متعهد در فرایند استخدامی معلمان تربیت بدنی	
به‌روز بودن منشور و آیین‌نامه‌های اخلاقی آموزش و پرورش	
ایجاد فرهنگ مشوق اخلاق و اخلاق حرفه‌ای در آموزش و پرورش و مدارس	
ایجاد فرهنگ رقابت مثبت با محوریت اخلاق حرفه‌ای	راهنمادهای سازمانی
ایجاد اشتراک در مفروضات و ارزش‌های اساسی مدارس	
ایجاد فرهنگ نظارت و همکاری با معلمان به‌جای بازرسی و بازپرسی	
جدیت در نظارت و مبارزه با فسادهای اخلاقی در مدارس	
جو اخلاقی حاکم بر مدرسه	بسترهای اخلاقی
تأثیرات نوع عملکرد اخلاقی یا غیراخلاقی سایر همکاران	
منزلت و جایگاه دبیران اخلاق مدار تربیت بدنی در محیط‌های آموزشی و مدارس	

شفافیت در رفتارهای هنجار و نابهنجار مطابق با منشور اخلاقی آموزشی	
ارتقای کیفیت زندگی کاری (رضایت شغلی، تعهد شغلی، باروری شغلی، بهره‌وری شغلی، ارتقای شغلی، ماندگاری، و تمایل به کار) دبیران تربیت بدنی در محیط اخلاق محور آموزشی	پیامدهای فردی
افزایش شأن و جایگاه دبیران تربیت بدنی در مدارس	
تسهیل در دستیابی به اهداف شغلی و آموزشی دبیران تربیت بدنی	
اثربخشی و بهره‌وری برنامه‌های آموزشی درس تربیت بدنی	پیامدهای آموزشی
ایجاد جو اخلاقی در مدارس و تقلیل ناهنجاری‌های اخلاقی	
همراستایی برنامه‌های آموزشی درس تربیت بدنی با اهداف کلان آموزشی	
بسترسازی مناسب و عادلانه برای رشد دانش‌آموزان در مقوله ورزش	
ارتقا و بهبود نگرش اجتماعی نسبت به ورزش و تربیت بدنی به‌ویژه در حوزه آموزش و پرورش	پیامدهای اجتماعی
تعامل سازنده والدین با دبیران تربیت بدنی در جهت رشد و توسعه دانش‌آموزان در حوزه ورزش و همچنین سایر ابعاد آموزشی	

مفاهیم و مقوله‌های کشف‌شده در جدول ۲ به‌تنهایی نمی‌توانند حامل معنایی خاص در جهت توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی باشند. کدگذاری انتخابی مرحله سوم و اصلی نظریه‌پردازی داده‌بنیاد است که براساس نتایج کدگذاری باز و محوری به ارائه مدل پارادایمی می‌پردازد. در کدگذاری انتخابی مقوله‌های احصا و ارتباط داده‌شده در مراحل قبلی بررسی و به کشف و ظهور نظریه منجر می‌شود (دانیالی ده‌حوض، علامه و صفری، ۱۳۹۷). در این مرحله مفاهیم احصاشده در مرحله قبلی به یکدیگر ارتباط داده شده و روابط بین آنها تعیین می‌شود که این امر، همان فرایند کشف نظریه و ظهور نظریه است. سازه نهایی مدل پارادایمی توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی در شکل ۱ به نمایش درآمده است.

شکل ۱. مدل پارادایمی داده‌بنیاد توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه در سراسر جهان به دلیل اثرگذاری انکارناپذیر نظام آموزشی بر ساختار جوامع، مطالعات زیادی بر روی جنبه‌های مختلف آن انجام می‌پذیرد؛ با این حال برنامه‌های آموزشی و پرورشی بیش از هر مقوله دیگری بر ملاحظات اخلاقی استوارند (سلیمی، خداپرست، ۱۳۹۴)، چراکه آموزش و تعلیم در جامعه به‌عنوان یک وظیفه مقدس پذیرفته شده است و این تقدس معلمان را وادار می‌کند نسبت به ارزش‌های اخلاقی پایبند باشند (اونلو، ۲۰۱۸). شناسایی کدها، تبیین و نظارت بر حسن اجرای آنها می‌تواند موجب توسعه اخلاق حرفه‌ای در معلمان شود (بردمن و وسترن، ۲۰۱۹)؛ اما مسئله شایان توجه این است که در معیارها و شاخص‌های اخلاق حرفه‌ای معلمان با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر هر جامعه‌ای، می‌توان تفاوت‌های عمده‌ای مشاهده کرد (مکسول و شویمر، ۲۰۱۶)، بنابراین هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی در کشور بود که سعی شد با تکیه بر روش داده‌بنیاد مبتنی بر رویکرد کوربین و استراوس به یک مدل پارادایمی منتهی شود. براساس کدهای احصاشده، دو مفهوم توسعه فردی و توسعه سازمانی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی به‌عنوان مقولات محوری در نظر گرفته شدند. بدیهی است که توسعه اخلاق حرفه‌ای تنها با پیگیری مسائل و مباحث در هر دو سطح امکان‌پذیر خواهد بود، و غفلت از هریک از سطوح مطروحه به شکست برنامه‌های توسعه منجر خواهد شد.

همان‌طور که از مفاهیم و مقولات احصاشده در شرایط علی نمایان است، کدهای اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی باید در خصوصیات شخصی این افراد نمود یابد؛ خصوصیات که در یک تقسیم‌بندی چهارگانه در قالب ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های ارتباطی، شیوه ارزشیابی دانش‌آموزان، و ویژگی‌های علمی و مهارتی طبقه‌بندی شدند. سلیمی (۱۳۹۵) نیز در پژوهشی روی استادان تربیت بدنی عمومی به این مؤلفه‌ها اشاره کرده است. شیخی و همکاران (۱۳۹۸) نیز در نتایج پژوهش خود بیان می‌دارند که ویژگی‌های فردی در قالب دو بعد ویژگی‌های ذاتی و اکتسابی از مهم‌ترین پایه‌های شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای معلمی هستند. مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲) نیز ویژگی‌های فردی را مهم‌ترین عامل شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی بیان کردند. در چهار مقوله علمی احصاشده، ۳۱ کد مفهومی استخراج شد که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان سعه صدر و خوش‌خلقی در آموزش و ارتباط با دانش‌آموزان؛ تواضع، فروتنی و پرهیز از تکبر و خودبرتربینی؛ مسئولیت‌پذیری در آموزش صحیح مهارت‌های ورزشی؛ پایبندی به ارزش‌های اجتماعی و بازیابی در ارزش‌های فردی متعارض؛ نبود نگاه مادی به شغل معلمی؛ توجه به رشد تهذیب نفس و تعالی شخصیت در خود و دانش‌آموزان؛ جلوگیری از دل‌زدگی دانش‌آموزان نسبت به ورزش و فعالیت‌های بدنی؛ حفظ اسرار دانش‌آموزان؛ ادب و نزاکت در برخورد با دانش‌آموزان؛ پرهیز از تنبیه و نکوهش دانش‌آموزان به‌سبب ناتوانی در اجرای مهارت‌های ورزشی؛ بهره‌گیری از ارزشیابی نسبی در مورد عملکرد مهارت‌های دانش‌آموزان؛ عدالت در برخورد، ارزشیابی و نمره‌دهی به دانش‌آموزان؛ آموزش صحیح و اشراف کامل تئوری و عملی مهارت‌ها؛ آگاهی و درک لازم از وضعیت جسمانی دانش‌آموزان و ناتوانی احتمالی آنها در انجام برخی مهارت‌ها و فعالیت‌ها؛ و دارا بودن دانش و مهارت روان‌شناسی لازم در برخورد با دانش‌آموزان را بیان کرد که به برخی از کدهای مطروحه در سایر پژوهش‌های مرتبط همچون ایمانی‌پور (۱۳۹۰)، گلیکن و مرنستین^۳ (۲۰۰۷)، و بون^۴ (۲۰۱۱) نیز اشاره شده است. عوامل علی، موجب شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی می‌شوند و مجموعه‌ای از عوامل و ویژگی‌هایی این پدیده را تحت تأثیر قرار می‌دهند و تا حدی تشریح می‌کنند. در واقع عوامل علی احصاشده، به بروز اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی منجر می‌شوند و دبیران تربیت بدنی الزاماً باید این ویژگی‌ها را داشته و بدان پایبند باشند.

راهبردها، اقدامات هدفمندی هستند که راه‌حلی برای اجرایی شدن پدیده محوری موردنظر فراهم می‌آورند و به ایجاد پیامدها و نتایج منجر می‌شوند. براساس مدل پژوهش، توسعه فردی و سازمانی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی به‌واسطه اجرایی شدن راهبردها انجام خواهد پذیرفت. مقوله‌های احصاشده جهت پیشنهادی راهبردی توسعه اخلاق حرفه‌ای، مطابق منطق و انتظار از بدو ورود

1. Unlu

2. Bordeman, Westermann

3. Glicken, Merenstein

4. Boon

(راهبردهای استخدامی) دبیران تربیت بدنی تا هنگام ارزیابی (راهبردهای ارزشیابی) آنها را در برمی‌گیرد و در طول این مسیر راهبردهای سازمانی و مدیریتی و همچنین راهبردهای آموزشی نیز تبیین شده‌اند. این چهار مقوله راهبردی در قالب ۱۵ مفهوم تعریف شده‌اند که از جمله آنها می‌توان به استفاده از شیوه‌های مناسب ارزشیابی با محوریت اخلاق؛ عدم به‌کارگیری عوامل غیرواقع در ارزشیابی دبیران ورزش؛ آموزش اصول اخلاق حرفه‌ای در دوره‌های پیوسته براساس نیازسنجی‌های دقیق؛ استخدام و به‌کارگیری دبیران تربیت بدنی شایسته و صالح به لحاظ علمی و سلامت اخلاقی؛ عدم به‌کارگیری سلیقه شخصی و قضاوت‌های سطحی در استخدام دبیران تربیت بدنی؛ بهره‌گیری از افراد متخصص و متعهد در فرایند استخدامی معلمان تربیت بدنی؛ به‌روز بودن منشور و آیین‌نامه‌های اخلاقی آموزش و پرورش؛ ایجاد فرهنگ نظارت و همکاری با معلمان به‌جای بازرسی و بازرسی؛ و جدیت در نظارت و مبارزه با فسادهای اخلاقی در مدارس اشاره کرد. با به‌کارگیری این راهبردها و پایبندی به آنها، رشد فردی و سازمانی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی دور از انتظار نخواهد بود. مشایخ، کریمی و شاه طالبی (۲۰۱۹) و همچنین مرادی، صادق‌زاده و سابق زهی (۱۳۹۷) نیز معتقدند در شکل‌گیری و ایجاد اخلاق حرفه‌ای سه دسته عوامل فردی، سازمانی و فراسازمانی دخیل‌اند. عوامل فردی شامل اخلاق شخصی، خودشناسی و خودکنترلی که عنوان خمیرمایه اصلی زمینه‌های شکل‌گیری مدیریت اخلاقی در حرفه و شغل هستند؛ عوامل سازمانی شامل ضوابط و مقررات سازمانی، فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی که مدیریت اخلاقی را نهادینه می‌کنند؛ و عوامل فراسازمانی شامل دولت، شرایط اقتصادی، محیط کاری و محیط‌های بین‌المللی است که جهت‌گیری مدیریت اخلاق را موجب می‌شود و در نهایت مدیریت اخلاق حرفه‌ای را در سازمان پی‌ریزی و کاربردی می‌نماید. با در نظر گرفتن یافته‌های سه پژوهش می‌توان در برخی موارد همسویی و در برخی ناهمسویی را مشاهده کرد؛ با این حال ناهمسویی در برخی نتایج به‌دلیل وجود تناقض نیست، بلکه به‌دلیل تفکیک دقیق‌تر و جزئی‌تر مقولات و مفاهیم در نظریه داده‌بنیاد است. میرکمالی و حاج خزیمه (۱۳۹۷) نیز در نتایج تحقیق خود بیان می‌دارند که معلمان مدارس علاوه بر دارا بودن توانایی‌های عدیده، باید به منشور اخلاقی معتقد و با عملشان به آن پایبند باشند. به‌وجود آمدن محیط سالم ورزشی در مدرسه، محصول استقرار و نهادینه شدن اخلاق حرفه‌ای در دبیران تربیت بدنی خواهد بود.

در نظریه داده‌بنیاد، عوامل زمینه‌ای به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که زمینه‌ی اجرایی شدن پدیده موردنظر را فراهم می‌سازند و بر رفتارها و کنش‌ها تأثیر می‌گذارند. طبیعی است که راهبردهای ارائه‌شده در مدل پارادایمی پژوهش حاضر نیز نیاز به بستر اخلاقی به‌منظور پیاده‌سازی و اجرا خواهند داشت، و تا زمانی که جو اخلاقی بر محیط آموزشی حاکم نشود، هیچ راهبردی پاسخگو نخواهد بود. بر این اساس، وجود جو اخلاقی حاکم بر مدرسه؛ نوع عملکرد اخلاقی یا غیراخلاقی سایر همکاران، منزلت و جایگاه دبیران اخلاق مدار تربیت بدنی در مدارس و شفافیت در رفتارهای هنجار و نابهنجار مطابق با منشور اخلاقی آموزشی، همگی از شرایط زمینه‌سازی هستند که توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی در قالب آنها شکل می‌گیرد. به‌عبارت دیگر عوامل مذکور موجب تسهیل و تسریع در روند توسعه پدیده اخلاق حرفه‌ای در دبیران تربیت بدنی می‌شوند. تدوین منشور اخلاقی آموزشی در قالب کدهای اخلاقی و پایبندی به آن، شاید یکی از مهم‌ترین عوامل بسترساز در توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی باشد که در پژوهش سلیمی (۱۳۹۵) نیز به آن اشاره شده است. متأسفانه بیشتر مدارس و مؤسسات آموزشی، منشور اخلاقی تعریف‌شده‌ای در مورد معلمان ندارند و این موضوع پیرامون معلمان تربیت بدنی که نقش مهمی در ارتقای سلامت دانش‌آموزان، و ایجاد روحیه و انگیزش در آنان دارند، نمود بیشتری پیدا کرده است، و شاید این نقطه ضعف، از دلایل عمده کم یا بی‌ارزش شدن این درس در مدارس باشد. تبیین منشور و رعایت کدهای اخلاق حرفه‌ای توسط دبیران تربیت بدنی علاوه بر ایجاد مسیر صحیح جهت حرکت اخلاقی معلمان، می‌تواند با بهبود عملکرد آنان، بستر افزایش بهره‌وری این درس در بین دانش‌آموزان را فراهم سازد که این مقوله متعاقباً موجب پررنگ کردن ارزش این درس در درازمدت نیز خواهد شد. همچنین توجه به ایجاد منشور اخلاق حرفه‌ای معلمی در محیط آموزشی مدرسه و پایبندی و التزام به اصول تبیین‌شده آن، در رفتارهای هنجار و نابهنجار شفافیت ایجاد می‌کند و همچنین می‌تواند منزلت و جایگاه معلمان و دبیران اخلاق‌مدار را از سایرین متمایز سازد؛ که تمامی این موارد از جمله مفاهیم بسترساز توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی هستند.

اما یکی از مهم‌ترین اضلاع مدل پارادایمی شرایط مداخله‌گر است. شرایط مداخله‌گر شرایط وسیعی‌اند که به‌عنوان تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کنند؛ این شرایط، اجرای راهبردها را تسهیل و تسریع کرده یا به‌عنوان یک مانع دچار تأخیر می‌کنند. سه مقوله عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی و عوامل مرتبط با سیاست‌گذاری‌ها، مقوله‌هایی هستند که شاکله شرایط مداخله‌گر را ایجاد می‌کنند. مشایخ، کریمی و شاه طالبی (۲۰۱۹) نیز در نتایج پژوهش خود بیان می‌دارند که اساساً میزان توسعه و رشد اخلاق حرفه‌ای به میزان کارکرد موفق سازمان، فرهنگ حاکم بر سازمان و جامعه، درک صحیح از اخلاق حرفه‌ای، اقتصاد حاکم بر جامعه و نهایت سیاست حاکم بر کشور بستگی دارد. در پژوهش حاضر ایجاد نگرش اجتماعی بهینه نسبت به ورزش و فعالیت بدنی؛ ارتقای منزلت معلم در جامعه؛ توجه رسانه‌ها به توسعه مبحث اخلاق در نظام آموزشی؛ کنترل مؤثر و جهت‌دهی بهینه فرایندهای جهانی مانند شبکه‌های مجازی؛ دریافت عادلانه حقوق و مزایا متناسب با فعالیت و صرف زمان و انرژی به نسبت سایر مشاغل؛ آشنایی سیاستگذاران با وظایف دبیران تربیت بدنی؛ توجه به قوانین حمایتی از دبیران تربیت بدنی؛ تطابق سیاست‌های اجرایی با اصول و ارزش‌های اخلاقی و نبود خلأهای قانونی جهت سوء استفاده‌های اخلاقی، از جمله مفاهیم مداخله‌گر در توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی هستند که به برخی از این مفاهیم به‌عنوان عامل‌های ایجادکننده اخلاق حرفه‌ای در محیط‌های آموزشی در پژوهش‌های پک دمیرلی و کوکا (۲۰۱۶)، شیخی و همکاران (۱۳۹۸) و مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲) نیز اشاره شده است. همچنین ایبورا، جستوس و چیدبری (۲۰۱۹) در تحقیق خود شرایط حاکم اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را در بهبود وضعیت اخلاق حرفه‌ای معلمان اثرگذار می‌دانند. بدیهی است که وجود شرایط اجتماعی و اقتصادی مناسب در جامعه در هر حوزه‌ای توسعه اخلاق را تسهیل می‌بخشد، همچنین نبود این شرایط و در تنگنا قرار گرفتن افراد، به بروز بی‌اخلاقی‌ها منجر خواهد شد که دبیران تربیت بدنی نیز از این قاعده مستثنا نیستند.

در مدل پارادایمی پژوهش حاضر، راهبردهای احصاشده در سایه شرایط زمینه و مداخله‌گر به ایجاد پیامدهای فردی، آموزشی و اجتماعی منجر خواهند شد و تمام فعالیت‌ها و اقدامات پیش از این، به جهت‌دهی و عملیاتی شدن این سه مقوله می‌انجامند. استانداردهای اخلاقی می‌توانند با ایجاد انتظارات و جهت‌دهی به فعالیت‌های آموزشی، بر عملکرد معلمان تأثیر مستقیم گذاشته و غیرمستقیم بر اقدامات سایر نهادها و انجمن‌های فرهنگی، که به‌نوعی در امر آموزش درگیرند، تأثیر بگذارند. ارتقای کیفیت زندگی کاری (رضایت شغلی، تعهد شغلی، باروری شغلی، بهره‌وری و اثربخشی شغلی، ارتقای شغلی، ماندگاری و تمایل به کار) دبیران تربیت بدنی در محیط اخلاق محور آموزشی؛ افزایش شأن و جایگاه دبیران تربیت بدنی در مدارس؛ تسهیل در دستیابی به اهداف شغلی و آموزشی دبیران تربیت بدنی؛ اثربخشی و بهره‌وری برنامه‌های آموزشی درس تربیت بدنی؛ ایجاد جو اخلاقی در مدارس و تقلیل ناهنجاری‌های اخلاقی؛ همراستایی برنامه‌های آموزشی درس تربیت بدنی با اهداف کلان آموزشی؛ بسترسازی مناسب و عادلانه برای رشد دانش‌آموزان در مقوله ورزش؛ ارتقا و بهبود نگرش اجتماعی نسبت به ورزش و تربیت بدنی به‌ویژه در حوزه آموزش و پرورش؛ و تعامل سازنده والدین با دبیران تربیت بدنی در جهت رشد و توسعه دانش‌آموزان در حوزه ورزش و همچنین سایر ابعاد آموزشی، پیامدهای مورد انتظار مدل پارادایمی توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی است. پایبندی به اصول و کدهای اخلاق حرفه‌ای و ایجاد بسترهای لازم توسعه، می‌تواند مزایا و پیامدهای فردی، آموزشی و اجتماعی را برای معلمان تربیت بدنی و کل نظام آموزشی کشور به‌همراه داشته باشد. با این حال بلینوا^۲ و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود بیان می‌دارند که رعایت کدهای اخلاق حرفه‌ای، بیش از هر مقوله‌ای بر بهره‌وری تدریس خود معلمان و آینده شغلی آنها اثرگذار است.

همان‌طور که سینگ و پاندیتراو^۳ (۲۰۱۹) بیان می‌دارند توسعه اخلاق حرفه‌ای در معلمان فرایندی طولانی‌مدت است که در آن باید براساس برنامه‌های از پیش تعیین‌شده حرکت کرد، بر همین اساس محققان زیادی سعی کرده‌اند در این باره گام‌های تسهیل‌کننده‌ای بردارند. بنابراین پژوهش حاضر نیز با همین هدف تلاش بر ارائه یک مدل پارادایمی در خصوص توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی مدارس داشت. این پژوهش ضمن پوشش خلأ مطالعاتی در این زمینه، شاید دارای یک نقطه تمایز برجسته نسبت به سایر

1. Pakdemirli & Koca

2. Belinova

3. Singh, Panditrao

پژوهش‌های مشابه باشد، و آن این است که فرایند توسعه اخلاقی از ابتدایی‌ترین مرحله و شرایط علی، تا انتهای‌ترین مرحله که پیامدهای حاصل بودند، تبیین و ساختار بندی شدند، و شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و راهبردها نیز در این مسیر به تفکیک تبیین و تشریح شدند. از این‌رو مدیران و تصمیم‌گیران حوزه تربیت بدنی در آموزش و پرورش، می‌توانند با بهره‌گیری از یافته‌های این پژوهش در کنار سایر پژوهش‌های انجام‌پذیرفته در این حوزه، به توسعه اخلاق حرفه‌ای در دبیران تربیت بدنی کمک کنند.

تقدیر و تشکر

از تمامی استادانی که ما را در انجام این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را داریم. همچنین از داوران محترم نشریه به سبب ارائه نظرات ساختاری و علمی مناسب سپاسگزاریم.

References

- Amini A. (2017), The comparison of in-service training programs between physical education teachers and the staff of Youth and Sports Offices of Esfahan province based on ISO10015 standard, [MA thesis], Isfahan: University of Isfahan. (In Persian)
- Belinova N V, Bicheva I B, Kolesova E V, Khanova T G, Khizhnaya A V. (2017), Features of professional ethics formation of the future teacher, Education, 38: 9-15.
- Boon H J. (2011), Raising the bar: Ethics education for quality teachers, Aust J Teach Educ, 36 (7): 76-93.
- Bordeman A, Westermann K D. (2019), The Professional Ethics Exam and Acts Discreditable: An Introductory Assignment, Accounting Education, 34 (4): 39-53.
- Bourghani Farahani S; Fotovat B, Abdarzadeh P, Hemmati A. (2018), Study of the role of work ethic on job stress and job burnout (Case Study: Teachers of Physical Education in Tehran Secondary Schools), Journal of Organizational Behavioral Management in Sport Studies, 5(1): 43-51. (In Persian)
- Boxill, J. (2003), The ethics of competition, sport ethics, 1st ed, USA: Black Well Publisher.
- Corbin J, Strauss A. (2008), Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3rd Ed), Thousand Oaks, CA: Sage.
- Danyali Deh Hoz M, Allameh S M, Safari A. (2018), Designing a Model of Succession Management with an Approach of the Grounded Theory, Management Journal, 10(1): 105-140. (In Persian)
- Divandori A, Kermanshah A, Ekhlesi A. (2013), A Brand Building Model for Recreation, Residential, Tourism and Sport Mega Projects, Iranian journal of Trade Studies (IJTC) Quarterly, 17(65): 27-64.
- Farmahini Farahani M, Behnam Jam L. (2012), Investigates the observance of professional ethics in education among Shahed University board members, Ethics in science and technology, 7(1), 48-54. (In Persian).
- Ghaedi Y, Amiri M, Dibavaji M. (2013), Professional ethics principals for suggesting the frame of teachers' professional ethics instruction, journal of education, 113: 159-182. (In Persian)
- Ghalavandi H. (2016), Predicting Work Ethics based on the Spirituality in the Workplace, The Journal of Ethics in Science and Technology, 11(1): 75-84. (In Persian)
- Ghanbarpour O, Abbasian H, Araste H R, Nave Ebrahim. A. (2019), Designing the pattern of teachers' professional ethics: A mixed methods study, Journal of Education Innovation, 69: 33-60. (In Persian)
- Givarian H. (2012), Ethic's role in organizational decisions, Bonab: National conference of ethics and values in management. (In Persian)
- Glicken A D, Merenstein G B. (2007), Addressing the hidden curriculum: Understanding educator professionalism, Med Teach, 29 (1): 54-7.
- Gorzin Mataie A, Taghvaie M, Niaz Azari Q. (2017), The presentation of professional ethics model in Mazandaran Province's higher education, Jondi Shapour education improvement, 22.
- Gwet KL. (2014), Handbook of inter-rater reliability: The definitive guide to measuring the extent of agreement among raters, Advanced Analytics LLC.

- Hossein Zade A. (2008), Participation in education, *Zamaneh Journal*, 62: 15. (In Persian)
- Hosseinian S. (2006), Ethics in psychology and consulting, Tehran: higher education publication, (In Persian)
- Imani Pour M, (2012), Principles of professional ethics in education, *Ethics and History of medicine*, 5(6): 25-38. (In Persian)
- Kargar Fard M. (2007), Organizing the evaluation of general physical education 2, *Olympics*, 15(1): 15-25. (in Persian)
- Khayat Moghadam S, Tabatabaie Nasab S M. (2016), Components of Professional Ethics in Management, *the journal of ethics in science and technology*, 11(1): 127-136. (In Persian)
- Khodaparast, M., Salimi, M., Mohammadi, J. (2022), The effect of faith morality on sports out of immorality, *Ethics in Science and Technology 2022*; 17(2): 65-73. (In Persian)
- Kumar R. (2014), Professional Ethics in Teacher Education: Need and Importance, *Darpan International Research Analysis*, 1(8): 1.
- Malone D M. (2020), Ethics education in teacher preparation: a case for stakeholder responsibility, *Ethics and Education*, 15 (1): 77-97.
- Mashaiekh F, Karimi F, Shah Talebi B. (2019), Pathology of professional ethics in faculty members, *ethics research*, 9(3):237-257.
- Maxwell B, Schwimmer M. (2016), Professional ethics education for future teachers: A narrative review of the scholarly writings, *Journal of Moral Education*, 45 (3): 354-371.
- Mesbahi M, Abbas Zadeh A. (2013), System model of professional behavior in supreme education, *Bioethics Journal*, 3(10): 11-33. (In Persian)
- Mirkamal S M, Hajkhozeime M. (2016), Design Patterns the Professional Ethics of Elementary School Teachers: Case Study of Government boys' Primary School Teachers in Tehran, *Journal and Education and scholastic studies*, 5(1): 9-30. (In Persian)
- Moghadam A, Kamalian A, Oraei Yazadni B, Kord B, Aligholi Roshan S. (2016), Explaining and designing an entrepreneurial human resource management model: Grounded theory approach, *Management improvement*, 10(4): 123-157. (In Persian)
- Moradi S, Sadeghzadeh F, Sabokzahi M A. (2019), The Relationship between Professional Ethics and Ethical Intelligence with the Performance of School Directors City nickname city, *Journal of new advances in psychology, training and education*, 2(10): 1-11. (In Persian)
- Mozafari S A A, Poor Solatani Zarandi H. (2007), Principals and philosophy of physical education, 2nd ed, Tehran: Bamdad Ketab, 27. (In Persian)
- Obiora I F, Justus M, Chidiebere O. (2019), Mainstreaming Ethics in Higher Education Research Ethics in Administration, Finance, Education, Environment and Law, *Education Ethics*, 1(4). <http://hdl.handle.net/20.500.12424/170667>.
- Pakdemirli A, Koca B. (2016), The importance of vocational ethics in paramedic education, *Vocational ethic course for paramedics, Izmir turkey SHSweb of conference*, 26: 1-3.
- Rahimi H, Agha Babayi R. (2013), Relationship between organizational culture and professional ethic faculty members of Kashan University, *Educ Strategy Med Sci*, 6 (2): 61-67. (In Persian)
- Reybold L E, Halx M D. (2018), Staging Professional Ethics in Higher Education: a Dramaturgical Analysis of "Doing the Right Thing" in Student Affairs, *Innovative Higher Education*, 43: 273-287.
- Salimi, M (2016), Professional ethics elements of General Physical Education teachers in colleges, *The Journal of Ethics in Science and Technology*, 11(2): 51-60. (In Persian)
- Salimi, M., Khodaparast, M (2016), The effect of teacher student relationship on educational motivation and research selfefficacy in graduated students of Physical Education and Sport Sciences, *Sport Sciences Research*, 4 (9): 109-126. (In Persian).
- Sheikhi M, Adib Y, Habibi H, Mahmoudi F. (2019), Identify and Explain the Experience of Education Professionals and Student Teachers in the Process of identifying and shaping Professional Ethics, *Educ Strategy Med Sci*, 12 (1): 123-129. (In Persian)
- Singh J, Panditrao M. (2019), Professional ethics – An approach through value education, *Adesh University Journal of Medical Sciences & Research*, 1(1): 4-8.

Strauss J, Corbin A. (2011), Quality methods principals, translated by Biouk Mohammadi, Tehran: human sciences and cultural studies institute. (In Persian).

Troy A M. (2018), Professionalism, Education, and Ethics Code, Education, Feb, DOI:10.1093/acrefore/9780190264093.013.53

Unlu M. (2018), An evaluation of occupational ethical values of geography teacher candidates in Turkey, Educational Research and Reviews, 13(2): 68-73.